

A Magyar Örökség díjjal kitüntetett **Hamerli család** dicsérete

Megtiszteltetés számomra, hogy méltathatom a Hamerli családot abból az alkalomból, hogy a Magyar Örökség kitüntető címet elnyerte. Különösen örülök ennek a díjnak, hiszen a családot felvirágoztató Hamerli János a dédapám.

Pécs ipari-, kereskedelmi-, pénzügyi-, kulturális-, és politikai életében kiemelkedő szerepet játszott a **Hamerli** dinasztia számos tagja, akik valamennyien kitartó munkájukkal, állhatatosságukkal, jó üzleti érzékükkel, s főleg szakértelmükkel szereztek, majd gyarapították vagyonukat.

Hamerly János 1840-ben Pécsen született és itt sajátította el kesztyűs szakma alapjait, majd szaktudását külföldi vándorútjai során mélyítette el. 1861-ben szülővárosába hazatérve nyitotta meg műhelyét. 1865-ben, már Bécsben is jól menő üzlete van, amit kilenc évig működtetett. A kezdeti műhely, majd manufaktúra műszaki-, technikai színvonalát nagyszabású beruházásokkal üzemmé fejlesztette, a kor legjobb minőségű gépeit, szerszámait beszerezve.

A Hamerly név jó hírét, János leszármazottai Pécs városában tovább öregbítették. Legidősebb leány gyermeke, **Izabella**, (1865-1942) Matros János vaskereskedő felesége lett, majd férje halála után, Auber Gyulával kötött házasságot. Izabella öccsét, Hamerli **Józsefet** (1879-1953) vette maga mellé segítségül, aki az üzletet 1917-től már a saját nevében vezetve, példamutató értékkel továbbfejlesztette, kibővítette. A vasas üzletből, komoly üzlethálózat, nagykereskedés, sőt gépgyár lett. Munkája elismeréséül Hamerli Józsefet 1922-ben a Kormányzó "Kereskedelmi Tanácsos"-sá nevezte ki.

Hamerli Jánost munkáját a kesztyűgyárban, fiai segítették, illetve folytatták, az 1948-ban bekövetkezett államosításig. Hamerli **Imre** (1867-1927) és **István** (1868-1903) vették át apjuktól 1895-ben az akkor már Európa, sőt világszerte ismert és jól menő kesztyűs-, és kesztyűbőrkészítő üzemet, amit 1903-ra korszerű gyárrá fejlesztettek. István, pár hónappal a gyáratató után elhunyt. Az új, Tettye alatt elterülő gyár irányításába Hamerli Imre mellé a feladatokat megosztandó ekkor került be **Károly** (1881-1960 öccse). A fiútestvérek vagyona 1912-ig közös volt. Részleges vagyonmegosztásra csak édesanyjuk 1911-ben bekövetkezett halála után került sor, amikor István örököseit is kielégítették.

1913-ban a család ki-, illetve szétköltözött, a Király utca 5. számú épületből, aminek a bontását azonnal megkezdték. A kitörő I. Világháború, s Károly frontra vonulása ellenére Imre a lebontott épület helyén megkezdte egy impozáns, korszerű szálloda építtetését. A kor minden igényét kielégítő, modern, színvonalas Pannónia Szálló – Grand Hotel 1915-re épült fel, amiben kávéház és étterem is helyet kapott.

A testvérek 1917. ill. 1918-ban véglegesen megosztották vagyonukat, a **Kesztyű-, és kesztyűbőr gyár Károly**, míg a **Pannónia Szálloda Imre** kezébe került.

Hamerli Imre, aki 1913-ban kiérdemelte a "Királyi Kereskedelmi Tanácsos"-i címet, kezdetben maga irányította szállodáját. A gazdasági élet romlása, sokirányú tevékenységének következtében szétforgácsolódó energiája arra inspirálta, hogy előbb a szálloda épületét a Dunántúli Bank RT-nek bérbe-, majd annak részvényei fejében a tulajdonába átadja. Hamerli Imre korát megelőző szellemű, lángoló egyéniség volt, akit sajnós politikai ambíciók is fűtöttek. 48-as eszméivel az országos politikai életbe sohasem sikerült bekerülnie azonban a helyi, városi közéletben személye meghatározó volt.

Hamerli **Károly**, aki a második vagyonmegosztás után vált a gyár kizárólagos tulajdonosává, feleségével, **Willmann Máriával**, mint cégvezetővel irányította a termelést. Willmann Mária személye egyre inkább meghatározóvá vált rátermettsége miatt. Az Ő érdeme, hogy gyermekeit tudatosan készítette fel a gyár irányításának átvételére. **Károly** fia nemzetközileg elismert bőrvégysz, **István** fia jogász lett. Willmann Mária a gyárban szigorú rendet tartott, amivel István fiának, aki később a személyzeti vezető lett példát adott.

ifj. Hamerli Károly (1904-1985), a gyár vezetésében már a harmadik generációt képviselte. Tanulmányait Németországban, Karlsruhe-ben végezte, az Európában megszerezve a kor legmagasabb bőrvégyszeti képesítését. Nevéhez több találmány, fejlesztés, és egy szabadalom is fűződik. A gyár dolgozói között – szaktudásának és nem utolsó sorban emberi habitusának köszönhetően kifejezetten népszerű volt. Az 1948-as államosítás után nem maradhatott tovább az általa vezetett gyárban. Szaktudása azonban nélkülözhetetlen volt a bőrös szakmában, így a Díszműbőr-gyárba helyezték át, ahol először üzemmérnökként, majd később főtechnológusi beosztásban dolgozott. A Díszműbőr-gyári áthelyezésben szerepet játszott, hogy ennek a bőrgyárnak profiljába tartozott a sertésbőrgyártás, ami a kesztyűgyártás egyik fontos alapanyagává lett, és Károly kutatási területéhez tartozott.

A Hamerli családból az utolsó kesztyűszabász Hamerli Imre legkisebb fia **Andor** (1915-1995) lett. Atyja halálakor mindössze 12 éves volt. Kézenfekvő volt, hogy a kesztyűs szakmát tanulja ki. 1936-ban a „Turul” Kesztyűgyárban kapta meg segédlevelét. Mestervizsgát 1945-ben tett. Szakmájában azonban rövid ideig dolgozott

A Hamerli dinasztiából külön meg kell még említeni:

- Hamerli Imre leányát, **Ilonát** (1912-1998), aki szép énekhangjával korán kitűnt környezetéből. Pécsen, Szegeden, majd Budapesten volt primadonna. A II. Világháború karrierjét félbeszakította, a polgári életbe illeszkedett be;

- Hamerli **Lászlót** (1894-1981) grafikus művészt, a gyáralapító János, Mihály bátyjának unokáját.

- Hamerli **Ivánt** (1935-1956) Hamerli József unokáját, 1956-os szabadságharcost.

Az államosítás után a Hamerli nevet a **kesztyűgyárral**, a **vaskereskedéssel** és a **gépgyárral** kapcsolatban is igyekeztek agyonhallgatni, eredményeiket lekicsinyelni.

A szocialista, állami kesztyűgyár egyetlen igazgatóhelyettese **Déri János** volt, aki fáradságot nem ismerve, felvállalta a harcot, hogy a Hamerli család igazi arcát bemutassa, hogy újra elismeresse tevékenységüket, s legalább erkölcsileg rehabilitálja a család tagjait a "felszabadulás" után ért atrocitásokért. Déri János tollából jelent meg először a Hamerli kesztyűgyár hiteles története, s ő volt, aki létrehozta Siklóson a gyár történetének állandó kiállítását.

Sajnos az 1989-es rendszerváltás után, mint annyi nagyvállalat a Hunor kesztyűgyár is tönkrement, feladta 1903-óta meglévő telephelyét. Jelenleg a városban több kisebb kesztyűs vállalkozás dolgozik.

A kesztyűgyárat bemutató, fáradsággal összegyűjtött állandó kiállítás megszűnt, a felbecsülhetetlen értékű ereklyék ma már csak egy-egy alkalomra létrejött kiállításon tekinthetők meg.

Pécsett jelenleg is élnek a gyáralapító Hamerli János déd-, és ükunokái, ám Hamerli néven csak a „vasas” ág képviselteti magát. A gyáralapító, Ferenc öccsének, ugyancsak élnek még leszármazottai a városban.

Sey Gábor